

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1942

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 — ΣΤΑΔΙΟΥ — 38
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ «ΦΑΙΔΩΝΑ»

Ὁ θνήσκων Σωκράτης. Νά τὸ κύριο θέμα τοῦ Διαλόγου. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἤδη μᾶς ἔχει περιγράψει στὸ «Συμπόσιο» τὸ Σωκράτη στὴν ἀνθιση τῆς ὀριμότητάς του, τὸν ντιλετάντη ποὺ χαίρεται τὴ Ζωὴ στὶς λεπτότερες ἐκφάνσεις της, τὸ Σάτυρο ποὺ γεύεται ἡδονικά, μὲς στὴν ἡδύπαθη ἀτμόσφαιρα τοῦ Συμποσίου, τὸ ζουμερὸ σταφύλι τῆς Ζωῆς. Μὰ ὁ Σάτυρος αὐτὸς ἔχει καὶ τὴν τραγικὴ του ὄψη: δὲν εἶναι μόνο ὁ εὐθυμὸς ἀκόλουθος τοῦ Διονύσου, εἶναι, ἅμα τὸν κυττάξουμε βαθύτερα, ἓνα πλάσμα βαθύτατα τραγικό...

Στὸν «Φαίδωνα» ἔχουμε μπρὸς μας τὴν Τραγωδία τοῦ Σωκράτη, στὸ «Συμπόσιο» τὴν Κωμωδία του, μὰ, ὅπως λέει ὁ Σωκράτης στὸ τέλος τοῦ «Συμποσίου» στοὺς δύο ποιητές, Τραγωδία καὶ Κωμωδία δὲν εἶναι παρὰ δύο διαφορετικὲς μορφές τῆς ἴδιας Ἐνότητας* γι' αὐτὸ, καθὼς λέει ὁ ἴδιος ὁ Πλάτων («Φίλητος» 50β), ὅποιος θέλει νὰ δώσῃ μιὰ ἐνιαία εἰκόνα τῆς Ζωῆς, ὀφείλει νὰ τὴν παρουσιάσῃ κι ἀπ' τὶς δυὸ αὐτὲς ἀπόψεις της: γνωρίσαμε τὴν κωμικὴ, ἄς γνωρίσουμε καὶ τὴν τραγικὴ ὄψη τοῦ Σωκράτη.

Μὰ δὲν μπορούμε πιά νὰ ξεχωρίσουμε τὶς δυὸ αὐτὲς πλευρὲς τοῦ Σωκράτη ὅπως παρουσιάζονται στὸ «Φαίδωνα» καὶ στὸ «Συμπόσιο», δὲν μπορούμε νὰ ξεχωρίσουμε κἀν τοὺς δυὸ διαλόγους. «Τὴ φιλοσοφία καὶ τὴν τέχνη τοῦ Πλάτωνος, λέει ὁ Βιλαμόβιτς, θὰ τὴ γνωρίσῃ μόνο ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ὄριμος νὰ ἀπολαύσῃ καὶ τὰ δυὸ ἔργα, τὸ ἓνα δίπλα στὸ ἄλλο» («Platon», 1, 324)...

Ἡ προσωπικότητα τοῦ Σωκράτη, ποὺ εἶναι διάχυτη μέσα σ' ὄλο τὸ διάλογο, ἀκόμη καὶ στὶς πιὸ ἀντικειμενικὲς καὶ ἐπιστημονικὲς λεπτομέρειές του, σὲ μαγεύει, σὲ ἐλκύει, σὲ κάνει νὰ παθαίνῃς ὅ,τι πάθαιναν ὄλοι ἐκεῖνοι οἱ νέοι ἔφηβοι ποὺ τὸν ἀκούγαν καὶ τὸν λάτρευαν μ' ὄλη τὴ θερμότη τοῦ Ἐρωτά τους, ὅτι πάθαινε ὁ Μένων: πηγαίνεις νὰ τὸν ἀκούσῃς μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ βρῆς μὲ τὴ σοφιστικὴ σου μιὰν ἀντίρρηση ποὺ νὰ πνίγῃ τὴ φωνή του, μὰ τὴν τελευταία στιγμή τὰ χάνεις, σὰ νὰ σὲ ἄγγιξε μουδιάστρα, καὶ δὲν ξέρεις τί νὰ πῆς. Τὸν λατρεύεις, γιατί κι ἂν ἀκόμη δὲν συμφωνῆς μαζί του, ξέρεις ὅτι αὐτὸς εἶναι τὸ αἰώνιο σύμβολο τοῦ ἥρωα τοῦ πνεύ-

ματος ποὺ θριαμβεύει μὲς στὸν πόνο, ὁ ἄνθρωπος ποὺ λυτρώθηκε ἀπ' τὸ φόβο τοῦ θανάτου χάρη στὸ φῶς τοῦ πνεύματος καὶ δέχεται μὲ καρτερία, γαλήνη καὶ, ἀκόμα περισσότερο, μὲ χαρὰ, τὴ μοῖρα του.

Αὐτὸ τὸν ἰδανικὸ Σωκράτη ζωγραφίζει ὁ Πλάτων. Δὲν θρηνεῖ πιά, δὲν διαμαρτύρεται γιὰ τὸν ἀδικο χαμὸ του: τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ τὸν ἐνδιαφέρει πιά εἶναι ἡ «εὐδαιμονία» τοῦ Σωκράτη, ἡ ἰδέα ποὺ συμβολίζει, ἡ ἰδέα τοῦ Φιλοσόφου ποὺ λούστηκε μὲς στὰ καθαρὰ νερὰ τῆς Ἀθανασίας...

Μὰ τώρα ἀρχίζει νὰ ὀλοκληρώνεται στὰ μάτια τοῦ Πλάτωνος τὸ νόημα τοῦ Σωκράτη. Δὲν ζῆ μέσα του σὰ μακρυνή, ἀποκρυσταλλωμένη ἀνάμνηση, καὶ γι' αὐτὸ παύει πιά νὰ διαμαρτύρεται γιὰ τὸ ἔγκλημα ποὺ διαπράχθηκε ἐναντίον του. Καταλαβαίνει τώρα ὅτι ὁ ἀγώνας ὅπου ὁ Σωκράτης εἶχε τάξει ὀλάκερη τὴ ζωὴ του, ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ὑπέρτατη ἀλήθεια καὶ τὴν ὑπέρτατη δικαιοσύνη, δὲν εἶχε ἀκόμα τελειώσει, τὸ νόημα τῆς κριτικῆς του, τὸ δημιουργικὸ κίνητρο τῆς προσπάθειάς του, ἦταν, ὅπως ὁ Ἔρωσ τοῦ «Συμποσίου», ἓνας πόθος ποὺ ποτὲ δὲν ἱκανοποιεῖται, μιὰ δίψα ποὺ ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ σβύσῃ. Ὁ Σωκράτης ἦταν τὸ σύμβολο μιᾶς Φιλοσοφίας ποὺ ποτὲ δὲν φτάνει στὴν τελειότητά της, μιᾶς Διδασκαλίας ποὺ ὀλοένα γίγνεται, χωρὶς ποτὲ νὰ ἀποκρυσταλλώνεται σὲ ἀκίνητο δόγμα, ἦταν κυρίως τὸ σύμβολο μιᾶς δημιουργικῆς παρόρμησης πρὸς τὰ ἔμπρός, πρὸς τὴν ἀτέλειωτη ἔρευνα:

Καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῇ ζητήσῃ ἐπιμείνωμεν.

*Ἐπιμείνωμέν τε καὶ καρτερήσωμεν.

(«Λάχης» 194α)

Γι' αὐτὸ ὁ Πλάτων καταλαβαίνει τώρα ὅτι ὁ μόνος τρόπος νὰ ἀναγεννήσῃ κανεὶς αὐτὴ τὴ φιλοσοφία εἶναι νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ δημιουργῆ πάνω στὰ ἴχνη της. Νέα ἀντίληψη γεννιέται τώρα γιὰ τὸ νόημα τοῦ ἔργου του. Ὁ Διάλογος δὲν εἶναι πιά οὔτε ἔργο ἀπολογητικὸ, οὔτε ὁ ἀνατομικὸς χάρτης τῆς προσωπικότητάς τοῦ Σωκράτη, μιὰ παράταξη δηλ. ὀργανισμῶν νεκρῶν καὶ ἀποσπασμένων ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν

ένότητα. ‘Ο Σωκράτης και τὸ ἔργο του δὲν ἦταν μόνο ἄψυχη ὕλη πού ἐκινεῖτο μὲς στὴ μνήμη του· μετὰ τὴ νέα αὐτὴ ἀντίληψη τοῦ Διαλόγου ἡ ἄψυχη αὐτὴ ὕλη γίνεται δύναμη δημιουργικῆ.

‘Ο Σωκράτης γιὰ τὸν Πλάτωνα δὲν εἶχε διόλου πεθάνει· ὁ Πλάτων μὲ τοὺς Διαλόγους του δὲν ἐπρόκειτο, ὅπως εἶπα παραπάνω, νὰ γράψῃ νεκρολογία τοῦ Διδασκάλου. Κάθε ἄλλο. ‘Ο Σωκράτης γιὰ τὸν Πλά-

τωνα ζῆ, ζῆ μέσα στὸν Πλάτωνα. Γι’ αὐτὸ εἶναι ἀνοησία, ὅπως λέει ὁ A. Diés («Autour de Platon» I, 180), τὸ νὰ θέλουμε νὰ χωρίσουμε τὶς δυὸ αὐτὲς προσωπικότητες, καὶ τὸ νὰ θέλουμε νὰ βροῦμε τὸ σημεῖο ὅπου τελειώνει ὁ Σωκράτης καὶ ἀρχίζει ὁ Πλάτων. Πλάτων καὶ Σωκράτης εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶμα, καὶ ἡ ἔνωσή τους αὐτὴ εἶναι ἡ ἔνωση τῆς Ζωῆς τους σὲ μιὰ καὶ μόνη Σκέψη⁽¹⁾.

I

‘Ο ἥρωας, πού ζωντανεῖει κι’ ἐμψυχώνει ἀπ’ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τὸ διάλογο, εἶναι ὁ Σωκράτης, θρησκευτικὸς προφήτης, ἠθικὸς καθοδηγητὴς, ὀρθολογιστὴς, στὰ μάτια τοῦ ὁποῦ μόνη πραγματικότητα εἶναι οἱ λόγοι, οἱ ἰδέες, οἱ ἔννοιες, εἶναι ἐκεῖνος πού μᾶς ἐμπνέει καὶ μᾶς δίνει τὴν ὑπέρτατη λύτρωση μὲ τὸ θρίαμβό του μὲς στὸν πόνο. ‘Ο Σωκράτης ἦταν ὁ μόνος πού μπόρεσε ὄχι μόνο νὰ ζῆση, ἀλλὰ καὶ νὰ πεθάνῃ — πρᾶμα πολὺ δυσκολώτερο — ἐν ὀνόματι τοῦ λογικοῦ πνεύματος· ὁ θνήσκων Σωκράτης, ὁ ἄνθρωπος πού ἀπολυτρώθηκε μὲ τὴ γνώση ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ θανάτου, εἶναι τὸ σύμβολο τοῦ ἥρωα τοῦ πνεύματος, πού ὑπενθυμίζει σ’ ὅλους ὅτι τελικὸς σκοπὸς τῆς γνώσης καὶ τῆς φιλοσοφίας εἶναι νὰ κἀνηνοητῆ τὴν ὑπαρξή, κι’ ἔτσι νὰ τὴ διακαίωσῃ...

Τί νὰ ἦταν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ ποῦ ἀντλοῦσε τὸ ὑπέρτατο αὐτὸ δικαίωμα νὰ εἶναι ὁ ἐλεγκτὴς τῶν συνειδήσεων;

‘Ο Ξενοφῶν μᾶς δίνει μιὰ πολὺ ἀπλοϊκὴ εἰκόνα του, καὶ ἴσως, ἀπὸ μιὰ ἄποψη, αὐτὴ νὰ εἶναι καὶ ἡ πιστότερη. Μὰ ἡ εἰκόνα αὐτὴ μᾶς δίνει ἐπίσης καὶ τὸ μέτρο τῆς κριτικῆς ἀντίληψης τοῦ Ξενοφῶντος: δείχνει ὅτι ὁ Ξενοφῶν ἦταν ἀνίκανος νὰ ὑψωθῆ σὲ μιὰν ὀλόπλευρη ἐνατένιση τοῦ κατ’ ἐξοχὴν δισυστάτου αὐτοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἦταν σὲ θέση, φαίνεται, οὔτε νὰ δῆ, οὔτε νὰ περιγράψῃ μιὰν ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, — πού, ὅπως φαίνεται ἀπ’ τὰ λόγια τοῦ Ἀλκιβιάδη στὸ «Συμπόσιο», ἦταν μιὰ βαθειὰ διχασμένη προσωπικότητα, — τὴν πλευρὰ πού κρύβεται πίσω ἀπ’ τὴν παραδομένη εἰκόνα τοῦ Σωκράτη. ‘Ο Ἀλκιβιάδης στὸ «Συμπόσιο» τὸν παρομοιάζει μὲ τὸ ἄγαλμα ἑνὸς Σιληνοῦ πού κρύβει μέσα του τὴ μορφή ἑνὸς ὑπέρκαλου Θεοῦ. Καὶ φαίνεται ὅτι ὁ Ξενοφῶν δὲν μπόρεσε νὰ δῆ παρὰ μόνον τὴ μορφή τοῦ Σιληνοῦ, τοῦ Σωκράτη πού περπατᾷ ἐξυπόλητος, τοῦ κυνικοῦ ἀπόστολου τοῦ οὐδὲν οἶδα, τοῦ τολμηροῦ ἐπικριτῆ, χωρὶς νὰ προχωρήσῃ πρὸ πέρα, νὰ δῆ τί πλούσιο ἐσωτερικὸ κόσμον ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἐξωτερικὰ αὐτὰ χα-

ρακτηριστικά του... Στὸν Πλάτωνα ἔλαχε νὰ παρουσιάσῃ, νὰ ἀποκαλύψῃ στὴν ἀνθρωπότητα τὸν ὠραῖο Θεὸ πού κρυβόταν πίσω ἀπὸ τὴν ἀκατέργαστη φυσιογνωμία τοῦ Θεοῦ τῶν δασῶν.

‘Ο φυσιογνωμιστὴς Ζώπυρος⁽²⁾, ὅταν εἶδε μιὰ φορὰ τὸν Σωκράτη, εἶπε ὅτι, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ φυσιογνωμία του, ἔπρεπε νὰ ναι πολὺ αἰσθησιακὸς κι’ ἀκόλαστος. Ὅταν τᾶκουσε αὐτὰ ὁ Ἀλκιβιάδης, γέλασε εἰρωνικά, ἀλλ’ ὁ Σωκράτης τὸν διέκοψε: «Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει δίκιο, εἶπε. Ὅλ’ αὐτὰ ὑπάρχουν μέσα μου, μόνο πού τὰ κατανίκησα μὲ τὸ Λόγο», μὲ τὸ Λόγο στὸν ὁποῖο ὑπακούει καὶ ἡ βούληση καὶ τὸ σκοτεινὸ ἔνστικτο.

Ὅλες οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις τῆς ζωῆς κόχλαζαν μέσα στὸ τερατῶδες ἐκεῖνο σῶμα, ἀλλὰ ὅλες τὶς μεταμόρφωνε, μόλις τὶς ἄγγιζε μὲ τὸ μαγικὸ δοξάρι τοῦ Λόγου του, σὲ πεντακάθαρες πλαστικὲς ὕλες πού τὶς χρησιμοποιοῦσε γιὰ τὸ ἔργο του...

Ἦταν ὀρθολογιστὴς, αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἔμενε κλεισμένος στὸ στενὸ καβούκι τῆς κοινῆς λογικῆς⁽³⁾, παραδέχεται ὅτι πιστεύει στὸ Δαιμόνιό του, ὄχι σὰν κάτι τι μαγικὸ καὶ ὑπερανθρώπινο, ἀλλὰ σὰν κάτι πού δείχνει μιὰ θαυμαστὴ προίκιση, μιὰν ἄμεση διαίσθηση πού τὸν

(1) Βλέπε γενικώτερα: Wilamowitz-Moellendorf, «Platon», I, 323-325, τὴν Εἰσαγωγή τοῦ Συκουτρῆ στὸ «Συμπόσιο», σελ. 17-20, καὶ τοῦ Aug. Diés, «Autour de Platon», I, 175-181, καθὼς καὶ τὴν Εἰσαγωγή τοῦ I. Robin στὸ «Φαίδωνα» (ἐκδ. G. Budé), σελ. XVI-XX.

(2) Βλ. τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ στὸν Wilamowitz, «Platon» I, 113.

(3) Ὅπως πολὺ σωστὰ παρατήρησαν, μπορούμε νὰ δώσουμε τὶς πιὸ διαφορετικὲς σημασίες στὴ λέξη λόγος. Ἀπ’ τὴ μιὰ μεριά κυρίως ἐννοοῦμε τὴ μαθηματικὴ λογικὴ, τὸ δύο καὶ δύο κάνουν τέσσερα, τὸν εἰδικὸ τρόπο κατὰ τὸν ὁποῖο λειτουργεῖ ὁ Λόγος ὅταν κατευθύνεται στὸν ἐμπειρικὸ κόσμον, μιὰ περιορισμένη δηλ.λογικὴ γνώση πού κλείνεται μὲς στὰ ἀσθητὰ ὅρια τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου. Ὁ λόγος ὅμως ὅπως τὸν ἀντιλαμβάνονταν ὁ Πλάτων, νὰ ποῦμε, ἢ ὁ Σολωμός, εἶναι κάτι τι πλατύτερο ἀπ’ τὴ διάνοια (ἐφ’ ὅσον συλλαμβάνει τὸ ἄρρητον), εἶναι τὸ πνεῦμα στὴν ἐνότητα τῶν λειτουργιῶν του, μιὰ ἀπέραντη δηλ. μορφοπλαστικὴ δύναμη ταυτισμένη μὲ τὴν Ποίηση, πού ὀλοένα ἐδρύνεται σὲ μεγαλύτερους κύκλους· χωρὶς νάχη καθωρισμένα ὄρια, καὶ πού μάλιστα περιλαμβάνει μέσα του στοιχεῖα πού δὲν τὰ ἐπιβεβαιώνει ἡ κοινὴ μαθηματικὴ λογικὴ.

ώδηγοῦσε στὶς δύσκολες στιγμὲς τοῦ βίου του. Στὸν «Θεάγη» παρουσιάζει ὁ Πλάτων τὸ Δαιμόνιο σὰ μιὰ ἐσωτερικὴ «παράνεση» ποὺ πάντοτε τοῦ ἀπαγορεύει νὰ κάνῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο: «Ἔστι γάρ τι θεῖα μοῖρα παρεπόμενον ἐμοὶ ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον Δαιμόνιον· ἔστι δὲ τοῦτο φωνὴ ἢ, ὅταν γένηται, αἰεὶ μοι σημαίνει, ὃ ἂν μέλλω πράττειν τούτου ἀποτροπὴν, προτρέπει δὲ οὐδέποτε». Βλέπουμε πόσο impulsively ἦταν ἡ φύση του καὶ πόσο ἤθελε νὰ τῆς κυριαρχήσῃ. (Τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ἀπὸ τὸν «Θεάγη», XI, 128 D, βλ. καὶ «Ἀπολογία», 31 C-D καὶ 40 A.)

Ἡ προσωπικότητα τοῦ Σωκράτη ἔμεινε ὡς τώρα ἓνα ἀξεδιάλυτο αἰνίγμα.

Πραγματικά, τί νάταν ἄραγε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ μαγεύῃ ἔτσι τοὺς πρὸ διαφορετικοὺς ἀνθρώπους, τοὺς Πυθαγόρειους τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Φλεισύντας, τοὺς Ἐλεάτες τῶν Μεγάρων, τὸν Πλάτωνα καὶ τοὺς Πλατωνικοὺς, τὸν Ἀρίστιππο καὶ τοὺς Κυρηναϊκοὺς, τοὺς Κυνικοὺς, τὸ φανατικὸ καὶ δογματικὸ Ἀπολλόδωρο, τὸν τραγικὸ Ἀλκιβιάδη κι ὅλους τοὺς ὠραίους ἐκείνους ἐφήβους ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσαν;

Ἴσως λοιπὸν ὁ ἰδανικὸς πλατωνικὸς Σω-

κράτης καὶ ὁ ἐντελῶς ἀπλοϊκὸς καὶ χοντροκομμένος Σωκράτης τοῦ Ξενοφῶντος νὰ ἀντιπροσωπεύουν δυὸ πλευρὲς ἀντίθετες ἀλλ' ὄχι κι ἀσυμβίβαστες μιᾶς διχασμένης φύσεως, στὴν ὁποία ταιριάζαν οἱ πρὸ διαφορετικοὶ ἀνθρώποι καὶ οἱ πρὸ διαφορετικὲς θεωρίες...

Ὁ Φρειδερίκος Νίτσε, ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος ποὺ, ὅπως καὶ σὲ τόσα ἄλλα, τόλμησε καὶ κύτταξε μὲ ἐξαιρετικὴ εἰλικρίνεια τὸ πρόβλημα τοῦ Σωκράτη, θέλησε νὰ δῆ στὸ πρόσωπό του τὴν πρώτη ἐκφραση τῆς παρακμῆς. Γι' αὐτὸν ὁ Σωκράτης ἀντιπροσωπεύει τὸ ἀναλυτικὸ πνεῦμα, τὸ πνεῦμα «τῆς μάστιγος τῆς κριτικῆς», τῆς ἀρνήσεως τοῦ ἐνστίκτου καὶ τῆς Μουσικῆς. «Καὶ τὸ νὰ πολεμᾷς τὰ ἐνστικτα, λέει ὁ ἴδιος, εἶναι ἡ χαρακτηριστικὴ φόρμουλα τῆς Παρακμῆς»⁽¹⁾. Ἄς προσπαθήσουμε λοιπὸν νὰ κυττάξουμε πρὸς τὰ φαινόμενα, ἄς προσπαθήσουμε νὰ κυττάξουμε τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο τοῦ Σωκράτη.

(Τὸ τέλος στὸ ἐρχόμενο)

Κ. Σ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

⁽¹⁾ «Τὸ Δεῖλι τῶν Εἰδῶλων.— Τὸ πρόβλημα τοῦ Σωκράτη», II.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Ὅσο τὸ δρόμο κι' ἂν μακρέψεις
Γιὰ τὴ συνάντηση βγαλμένος,
Ἄδικος κόπος, θὰ ἐπιστρέψεις
Ὅπισω πάλι λυπημένος.

Δὲ σοῦ προσθέτει πιά κ' ἡ μέρα
Μήτε σ' ἐκπλήσσουν τόσον οἱ ὄρες,
Καὶ τὸ τραγούδι σου ἀπὸ πέρα
Πάλι γυρίζει σ' ἴδιες χῶρες.

Τί πῶς μακρεύουμε σὲ δρόμο;
Νόστος κρατάει τὴν καρδιά μας,
Ποὺ πάντα σκύβει μας τὸν ὄμο
Ξαναγυρνώντας στὰ παλιά μας.

ΤΙΛΛΑ ΜΠΑΛΗ

